

Om Arbejdsløshed.

Af

Harald Westergaard.

I.

Det er interessant at iagttage den stærke Fart, der i de sidste to Decennier er kommet i Spørgsmaalet om Arbejdsløshedsforsikring. Stod man i 90'erne spørgende og tvivlende overfor de berømte Forsøg i Bern og St. Gallen, eller overfor de mange Planer, der dukkede op rundt omkring uden at føre til Virkeliggørelsen, saa samler Tankerne sig nu i det hele og store om visse bestemte Grundprinciper. Vejen fremad er gaaet henover fejlslagne Forsøg og dødsdømte Projekter, hvis Ophavsmænd maa trøste sig med, at disse Planer i hvert Fald tjener som Afviserstene, der betegner de Veje, som det ikke lønner sig at betræde. Der er nu langt større Enighed end før om den Retning, Udviklingen maa tage, selv om der i det enkelte vil være meget store Uligheder, mellem de forskellige Forsøg paa at løse Spørgsmaalet.

Grunden til, at der er kommen Fart i Arbejdsløshedsforsikringen, er en flerdobbelt. Vi lever jo overhovedet i en Tid, da der er Fart i alting. Det er

Forandringernes Tidsalder. Har en Opgave en Gang meldt sig, er der Tusinder af Hænder, der vil tage fat, og Begivenhederne maa da følge hinanden Slag i Slag. Men Arbejdsløshedsforsikringen har kunnet faa saa meget desto stærkere Fart, fordi den, saaledes som Forholdene nu synes at udvikle sig, blot er ved at blive en Fortsættelse af en tidligere Bevægelse, der allerede selv er i Besiddelse af en stor Acceleration. Ud fra Fagforeningernes Hjælp til Arbejdsløse synes den moderne Forsikring mod Arbejdsløshed at skulle udvikle sig, Tilslutningen kan være mere eller mindre tydelig, men den findes overalt.

Men naar den offentlige Mening mere og mere udtaler sig for denne ejendommelige Gren af Forsikringsvæsenet, saa er det maaske ogsaa, fordi der ganske naturligt hos mange Mennesker er en Følelse af, at Arbejdsløshedsforsikringens Gennemførelse er en Prøve, som det bestaaende Samfund er sat paa. Lykkes Prøven ikke, da synes der ingen anden Mulighed end at forsøge med en helt anden Samfundsordning. Og denne Tendens hos dem, der nødig vilde forlade det bestaaende Samfunds Grund, mødes saa med den voksende Realisme indenfor Socialisternes Rækker: den der tidligere vilde afvise Tanken om en saadan Foranstaltning som Lapperi, er nu ofte villig til at arbejde med derpaa, som en passende Overgang til mere radikale Forholdsregler.

Hvorom alting er, saa er der for Tiden altsaa en stærk Vækst, og spørger man, hvad det er for et Grundprincip, som i det hele taget samler Stemningen om sig, saa er der ikke Tvivl om, at Svaret maa blive Genter-Systemet. Med utrættelig Energi har Sy-

stemets Ophavsmand, den belgiske Advokat L. Varlez, rundt om i Belgien og Nabolandene virket for dets Udbredelse, og det er lykkedes ham i en ualmindelig Grad.

Det er som bekendt i Schweiz, at Tanken om en kommunal eller statslig Forsikring mod Arbejdsløshed blev prøvet. Ogsaa der fandtes en ihærdig Forkæmper for Sagen, den altfor tidlig døde Prof. G. Adler, som dengang virkede i Basel. Under den voldsomme Kamp om Anerkendelsen af Retten til Arbejde, som Socialisterne krævede sat under Folkeafstemning, modnedes Planen om en frivillig kommunal Forsikring i Bern; Kassen skulde hjælpe Bygningsarbejdere og andre, som lider under periodisk Arbejdsløshed, over Vintermaanederne, den skulde bygge paa Medlemmernes egne Bidrag og paa offentlige og private Tilskud. Nogen stor Virksomhed har den aldrig udøvet, men den har dog uden al Tvivl gjort Gavn. Kort efter kom Kanton St. Gallen til med sit Forsøg paa en Tvangsforsikring. En Lov bemyndigede Kommunerne til at indføre en saadan Forsikring, der da ogsaa traadte ud i Livet i Byen St. Gallen. Kassen blev imidlertid hurtig upopulær, hvad enten det nu var de let paaviseelige Mangler, der gjorde det, idet man ikke magtede at inddrive Medlemsbidragene, saa at en stor Mængde Arbejdere helt unddrog sig fra at betale, eller det laa i, at det overhovedet er vanskeligt at gennemføre Tanken om obligatorisk Forsikring paa dette Omraade. Skønt man i Kanton Baselstadt søgte at indrette sig mere rationelt, og Kantonalforsikring efter Adlers Plan en Tid lang syntes at skulle gaa igennem, saa vendte ogsaa der den offentlige Mening sig imod den, og

efter at det store Raad havde vedtaget Tvangsforsikringen, blev den tilsidst forkastet ved en Folkeafstemning.

Dog gik Lovgivningsarbejdet i Basel ikke helt istaa. I Aaret 1908 udarbejdedes Lovforslag om en frivillig Statsforsikringsanstalt og om Understøttelse af private Arbejdsløshedsforsikringskasser. Denne Ordning er nu bleven vedtaget og er traadt i Kraft 2. Maj 1910. I denne Anerkendelse af Frivilligheden og i Tilskudet til private Kasser ligger Overgangen til Gentersystemet, som fuldt ud er naaet til Anerkendelse i Kanton Genf, hvor Fagforeningernes Arbejdsløsheds-kasser paa visse Betingelser faar Hjælp til arbejdsløse Medlemmer, der har boet en vis Tid i Genf.

I Brüssel omgikkes man en Tid lang med Planer om en kommunal Forsikring ligesom i Bern, men man kom ikke ud over de forberedende Stadier. Nogle Aar senere bevilgede Provinsraadet i Lüttich en lille Sum til Støtte for gensidige Arbejdsløsheds-kasser (1897), og senere tog man med Kraft fat i Gent, idet man oprettede et kommunalt »Fonds de chômage« for Gent og tilgrænsende Kommuner (1899). Dette Fond fik dels den Opgave at yde Tilskud til de Understøttelser, der gives Arbejdsløse af Foreninger, der anerkendes som Arbejdsløsheds-kasser, dels at støtte saadanne Arbejdsløse, der har gjort Sparekasseindskud med det Formaal at have noget i Ryggen under Arbejdsløshed.

Eksemplet smittede meget hurtig. Ved Udgangen af Aaret 1909 var der 21 kommunale Fonds de chômage, der støttede 360 Foreninger med tilsammen 60000 Medlemmer. Det var altsaa gennemgaaende ikke videre store Kasser, og Medlemstallet var i Sammen-

ligning med Belgiens store Industribefolkning ikke heller overvældende stort. Den samlede Understøttelse fra disse 21 Kommunalfonds var i Løbet af 1909 kun c. 118000 fr. Man kan altsaa ikke sige, at det pekuniære Offer er stort, men det har dog i alt Fald haft den Betydning at fremme Selvhjælpen i en ikke ringe Grad. Det maa dog tilføjes, at der ogsaa ydes Tilskud til Arbejdsløshedsforsikringen fra Provinsraadene (i 1908 c. 48000 fr.), ligesom Regeringen har haft en lille Bevilling til sin Raadighed.

I Regelen har man nøje fulgt det i Gent valgte Grundlag. Kun i Lüttich og Nabokommuner er man gaaet en noget anden Vej. Her har man indført det Princip at yde Tilskud ikke til den enkelte Arbejdsløse, men til Kasserne selv, ligesom der ikke findes noget Sparekassetilskud.

Ogsaa i Nabolandene vandt Gentersystemet mange Tilhængere. Det er saaledes Tilfældet i Luxemburg. Ogsaa her drejer det sig om smaa Summer; Bevillingen er kun 1500 fr. fra Staten og et lignende Beløb fra Byen Luxemburg. Ogsaa Holland efterlignede Eksemplet, men uden at man dog endnu er kommet ret langt med Oprettelse af Arbejdsløshedskasser, det er snart faglige Kasser alene man støtter, snart baade faglige og ikke faglige Kasser. I Frankrig er der givet en lille Bevilling fra Staten, og forskellige Kommuner og Departementer interesserer sig for Sagen, man yder her Tilskudet til Kasserne og ikke til de Arbejdsløse og har ikke som i Belgien særlige kommunale Institutioner til Gennemførelse af Formaalet. I Tyskland har enkelte Byer, som Strassburg, Mühlhausen og Freiburg i B. fulgt Gentersystemet med

større eller mindre Ændringer, idet man som oftest er tilbøjelig til at opgive Sparekasseindskudene, nøjest er Efterligningen gennemført i Freiburg.

En særlig Interesse knytter der sig til Italien, hvor det filantropiske Selskab l'Umanitaria i Milano i 1905 tog Sagen op, hvorefter et Par Kommuner fulgte Eksemplet, ligesom der ventes bevilget et Statsbidrag paa 100000 fr. Medens man ellers har holdt paa det Princip ikke at yde Hjælp under Arbejds konflikter, er l'Umanitaria gaaet den Vej at lade Bestyrelsen træffe Afgørelse af, om der skal ydes Hjælp i saadanne Tilfælde eller ikke.

Som vi har set, er alle disse Begyndelser temmelig spæde. Det er Norge og Danmark, der kan gøre Fordring paa Æren af at have fremmet den frivillige Arbejdsløshedsforsikring ved en mere omfattende Støtte af offentlige Midler. Det var i Aaret 1906, at Norge fik sin Lov om Arbejdsledighedskasser. Enhver saadan Kasse, der anerkendes af Staten, har Ret til at faa en Trediedel af sine Udgifter dækkede af Stat og Kommune. Er en Fagforening gaaet ind under denne Lov, paahviler der den en Forpligtelse til at lade Ikke-Fagforeningsmedlemmer komme med i Arbejdsløsheds-kassen og saaledes nyde Fordel af den offentlige Støtte. Denne Bestemmelse vakte iøvrigt en Del Modstand, og Ordningen stod i Stampe et Par Aar, idet Fagforeningerne mistroisk holdt sig tilbage, men efter at denne Mistænksomhed nu er brudt, er der kommen Fart i Sagen, og man venter, at der inden ret lang Tid vil være c. 50000 Medlemmer i anerkendte Arbejdsløsheds-kasser i Norge.

Danmark fulgte hurtig i Norges Spor, ved Loven

af 9. April 1907. Betingelserne for Gennemførelsen af en lignende Ordning var tilstede, idet man i mange Aar havde haft Loven om anerkendte Sygekasser, som virkede til almindelig Tilfredshed, og man behøvede kun at arbejde efter denne Model. Det var et lykkeligt Greb, at den hidtilværende Sygekasseinspektør Th. Sørensen fik Hvervet som Arbejdsløshedsinspektør overdraget. Loven bestemmer, at Statskassen skal refundere en Trediedel af Kassernes Præmiebeløb, desuden kan Kommunen yde Tilskud, dog ikke ud over en Sjettedel. Man begyndte med at bevilge 250000 Kr., men Tilstrømningen af Kasser blev hurtig meget stor, Antallet af Medlemmer turde nu være c. 100000, og Statstilskudet udgjorde allerede for Finans-aaret 19⁰⁸/₀₉ ikke mindre end 576000 Kr. Til Sammenligning hermed tjener den Sum af 113000 fr., som i et Aar udgjorde de offentlige Tilskud til Arbejdsløshedsforsikringen i Frankrig.. Det er i Regelen i et Tidsrum af 70 Dage, at der skal ydes Hjælp til hver Arbejdsløs. Arbejdsløshedskasserne maa ikke være forenede med andre Foreninger, hvorimod dette kan finde Sted i Norge. Dette er tilsyneladende en meget stor Forskel, men i Virkeligheden betyder Forskellen kun lidt. De norske Arbejdsledighedskasser skal have deres særskilte Regnskab og Formue og er saaledes væsentlig udskilte fra Fagforeningerne. I Danmark er Kasserne i Virkeligheden nærmest at betragte som Aflæggere af Fagforeningerne, det er ofte de samme Mennesker, der leder Foreningerne, og Arbejdsløshedskasserne har i trange Tider faaet Hjælp fra Fagforeningerne.

Et af de vigtigste Led i den danske Lov er Be-

stemmelserne om Nævnet. Denne Institution varetager Arbejdsløshedskassernes Fællesinteresser og udøver en vis Kontrol. Den virker ikke alene som en betydningsfuld Garanti ligeoverfor Arbejderne, hvorved disses Tillid til Loven er bleven styrket i høj Grad, men den har faktisk gjort en hel Del positiv Nytte, ikke mindst maaske ved at fremme Arbejdsanvisningen.

II.

Vi staar her ved et meget vigtigt Afsnit af den hele Bevægelse. Arbejdsanvisningen hører nøje sammen med hele Arbejdsløshedsforsikringen, og den har i de senere Aar været Genstand for en meget betydelig Udvikling.

Som bekendt har man haft Arbejdsanvisning, saalænge Haandværksslavene har eksisteret. Naar en vandrende Haandværkssvend meldte sig i et Svendeherberg, blev der foretaget et »Umschau« for at søge Arbejde til ham, og hvis han ikke kunde faa Arbejde, blev han sendt videre med en Tæreskilling. Det var selvfølgelig let nok at besørge dette Umschau under de smaa Forhold, der i Regelen herskede, tilmed naar Mestrene boede tæt ved hinanden, som det vel oftest var Tilfældet. Vanskeligere blev det, da Storindustrien kom op, og Fagforeningerne arvede Lavenes Opgaver, men ogsaa disse Foreninger forstod at udrette en hel Del paa Arbejdsanvisningens Omraade, og særlig gælder dette de engelske Fagforeninger. Ogsaa andre Institutioner var i Virksomhed, private Forretninger og Foreninger, f. Eks. for Handelsmænd. Men der var alligevel en følelig Trang til en mere systematisk Virk-

somhed, og Tanken om kommunale Anvisningskontorer kom da op for en Snes Aar siden. Atter var det Schweiz, der gjorde Pionerarbejde. Bern oprettede i 1888 en kommunal Arbejdsanvisning, og det følgende Aar tog Baselstadt Sagen op. Efterhaanden blev Sagen sat i System. Der findes nu i Schweiz en Række kommunale Arbejdsbureauer, der er knyttede sammen, med Arbejdsbureauet i Zürich som Centrum. Denne Centralvirksomhed gaar ud paa at udligne Arbejdsmarkedet over hele Edsforbundet, ligesom det har adskillige Forbindelser med Nabolande, og til Hjælp ved Anbringelse af Arbejdssøgende i Udlandet kan give disse Moderation i Billetter paa Edsforbundets Jernbaner. I Aaret 1909 vedtoges dernæst en Forbundslov, hvorefter der ydes Støtte til alle disse offentlige Arbejdsanvisningsanstalter, forsaavidt de anviser Arbejde uden Betaling og styres demokratisk under Medvirkning af Arbejdere og Arbejdsgivere. I Tilfælde af Strike eller Lock-out holdes Bureauernes Virksomhed i Gang, dog er de forpligtede til at sætte de arbejdsøgende i Kundskab om Konflikten. Man venter, at denne Lov skal give den offentlige Arbejdsanvisning en forstærket Udvikling, navnlig ved at fremme Arbejdsanvisning paa Landet og ved at komme kvindelige Arbejdere til Gode.

Eksemplet fra Schweiz virkede stærkt i Syd-tyskland, der snart fik en betydelig Mængde Kommunalanstalter. Spørgsmaalet behandlede i 1893 paa en social Kongres i Frankfurt a M., og det følgende Aar traadte det første kommunale Arbejdsanvisningskontor i Tyskland ud i Livet (i Stuttgart). Faa Aar efter kunde der dannes et helt Forbund af Arbejds-

anvisningsanstalter, og der grundedes et særligt Tidsskrift: »Der Arbeitsmarkt«, der navnlig tog Sigte paa Arbejdsløsheden. I Begyndelsen af Aaret 1910 var der i det tyske Rige ialt 462 offentlige Arbejdsanvisningsanstalter. Af disse var dog en stor Del Foreningskontorer, og der fandtes ikke faa Arbejdsanvisningskontorer under Landbrugskamre. De sidste var gennemgaaende bureaukratisk styrede, medens den største Del af de kommunale Kontorer havde en Repræsentation, valgt f. Eks. af Kommunalbestyrelsen, af de kommunale Sygekasser eller andre Institutioner. Ogsaa her er der et kraftigt Samarbejde for at udligne Arbejdsmarkedet, og der er adskillige Forbund, omfattende større eller mindre Dele af Riget. For at fremme Arbejdet i disse Forbund anvendes alle Kommunikationsvæsenets Lettelser, specielt Telefonen. Et Led i Virksomheden er Arbejdet for at skaffe Lærlinge Plads. Under Arbejdskonflikter søger man oftest at bevare Neutraliteten ved at give Meddelelser om Konflikten, men iøvrigt fortsætte Virksomheden. Nogle Steder standses Virksomheden under Arbejdskonflikter, andre Steder fortsætter Arbejdsanvisningskontoret uforandret sit Arbejde.

En Vanskelighed ved Arbejdsanvisningen er det nu ikke blot at skille Sol og Vind lige mellem de stridende Parter, men ogsaa at være saa retfærdig som mulig overfor de Arbejdssøgende og Arbejdsgiverne, saa at deres Interesser kan blive fyldestgjorte nogenlunde. I Reglen inddeles Arbejderne efter deres Kvalifikation, idet man dog samtidig søger at tage Hensyn til de bosiddende og Familiefædrene. Helt vil man saaledes ikke kunne anvise Arbejdet i den Orden,

hvori Henvendelserne om Arbejde kommer, selv om dette gennemgaaende fastholdes som Princip.

Ogsaa i Tyskland har Lovgivningsmagten grebet ind, ved en Lov af 1910, hvorved man søger at undergrave den private Arbejdsanvisning, der vistnok ofte har været drevet af mindre velskikkede Personligheder.

Bevægelsen bredte sig ligeledes til de østrigske Lande, der i den senere Tid har faaet en hel Del offentlige Arbejdsanvisningsanstalter, men det skorter endnu ikke saa lidt paa Samarbejde, det anføres ogsaa som en Mangel, at Arbejdsanvisningen ikke altid er gratis, og at Styrelsen i det hele kunde være mere demokratisk. Ungarn har faaet sin første, og hidtil vistnok eneste, offentlige Arbejdsanvisningsanstalt, i Aaret 1900 i Budapest, iøvrigt har et Forslag til Næringslov været forelagt, hvorefter al Anvisning ved Fagforeninger blev forbudt. Men dette radikale Forslag gik ikke igennem.

Holland har i de senere Aar faaet en Del kommunale Arbejdsanvisningsanstalter, der synes at virke til Tilfredshed og arbejder sammen for at udligne Arbejdsmarkedet. I Belgien var det ikke lykkedes de faglige Organisationer i nogen synderlig Grad at gennemføre Arbejdsanvisning, og det var et væsentligt Savn, der blev afhjulpet, da en filantropisk Forening i Lüttich i 1888 aabnede et Arbejdsanvisningskontor, der uden Betaling stod aabent for alle Arbejdere. Andre Steder fulgte man Eksemplet, og hertil sluttede sig efterhaanden nogle af Kommuner eller Provinser tilvebragte Anvisningsanstalter; da Staten for nogle Aar siden ydede Sagen pekuniær Støtte, kom der mere Fart i Bevægelsen, men endnu synes det vanskeligt at

overvinde Arbejdernes og maaske navnlig Arbejdsgivernes Mistænksomhed, selv om Staten som Betingelse for sin Støtte kræver, at baade Arbejdere og Arbejdsgivere deltager i Ledelsen.

I Luxemburg begyndte man (1892) Arbejdet paa dette Omraade med et Forsøg paa at gøre Postkontorerne til Arbejdsanvisningskontorer. Hver Uge udsendte Centralkontoret en Liste over udbudte Pladser og Tilbud om Arbejde, uden iøvrigt at kunne gøre noget for at faa de Arbejdsløse anbragt. Det var først i 1905 at man udskilte en Centralarbejdsbørs fra Postvæsenet, den skulde tillige virke som lokal Arbejdsbørs for Staden Luxemburg. Denne og en senere oprettet Arbejdsbørs staar i Forbindelse med forskellige tyske Arbejdsanvisningsanstalter.

I Italien koncentrerer Virksomheden sig om Società Umanitaria, der har sat sig i Forbindelse med Arbejdskamre (eller rettere Arbejdsbørser) i forskellige Byer. Ikke mindst har Selskabet kastet sig over Arbejdsanvisning blandt Landarbejdere, der som bekendt i Italien er et stærkt vandrende Befolkningselement.

I Frankrig gaar Arbejdsanvisningsanstalterne under Navn af Arbejdsbørserne. Paris fik sin bourse de travail i 1887. Byen stillede Lokaler til Fagforeningernes Raadighed, for at de kunde drive Arbejdsanvisningen der. Det skulde foregaa under Tilsyn af Kommunalraadet, men faktisk var det Arbejderforeningerne selv, der raadede. Da Lokalerne ikke slog til, opførtes en anselig Bygning, hvis Vedligeholdelse og Drift kostede Kommunen store Summer. Denne Bygning blev mere og mere Skueplads for revolutionære Bevægelser, og tilsidst lukkede Regeringen den (i 1893),

men tre Aar senere aabnede Ministeriet Bourgeois Bygningen paany. For Gennemførelsen af Arbejdsanvisningen i Frankrig har denne Anstalt dog ikke haft stor Betydning. En Lov af 1904 synes heller ikke at have fremmet Arbejdsanvisningen i væsenlig Grad; den har søgt at undergrave den private Arbejdsanvisning, hvad der dog kun tildels er lykkedes; i det tomme Rum er for en Del Arbejdsgiverforeningers Arbejdsanvisning trængt ind.

Helt anderledes kraftig er Bevægelsen i de nordiske Lande. Et betydeligt Arbejde er saaledes gjort i Norge, hvor en Lov af 1906 bemyndiger Regeringen til at skabe Arbejdsanvisningsbureauer overalt hvor der føles Trang til dem. Allerede findes der 17 saadanne Anstalter. Virksomheden standses ikke under Striker eller Lockout, men der gøres Opslag i Bureauets Lokale om Konflikter. De forskellige Anstalter arbejder sammen, og Arbejdere, der faar Plads i andre Kommuner, faar Nedsættelse i Prisen paa Jernbanebilletter.

I Sverige findes et stort Antal kommunale eller af Foreninger grundlagte Anvisningsbureauer, der siden 1907 faar Statsunderstøttelse. For at fremme Arbejdsanvisningen i de mindre Kommuner har man for disses Vedkommende lagt Sagen i Lensstyrelsens Haand, saa at der er tilvejebragt et omfattende Redskab i denne Sags Tjeneste.

I Danmark findes der endnu kun et eneste kommunalt Arbejdsanvisningskontor (i København), men til Gengæld har Fagforeningernes Arbejdsanvisning haft en ualmindelig Udvikling, der erstattede Mangelen af kommunale Anstalter.

Denne Sagernes Udvikling har dog forsaavidt været til Skade, som Fagforeningerne i deres Egenskab af Kampforeninger har ondt ved at vinde Tilslutning fra Arbejdsgivernes Side. Arbejdsløshedskassernes Nævn har nu taget Sagen i sin Haand og har virket ivrig for at faa Kasserne til at indrette Arbejdsanvisning. Nævnets Opfordring er ogsaa bleven fulgt af et stort Antal Kasser; deres Arbejdsanvisning staar under Kontrol af Arbejdsløhedsinspektøren, der ogsaa godkender Vedtægterne. Skønt Arbejdsanvisningen saaledes er bleven mere neutral, er der dog endnu en hel Del at gøre, inden Arbejdsgivernes Uvilje mod Arbejdernes Anvisningsinstitution er bleven overvunden. Noget bidrager hertil, at de fleste Kasser har Lokale sammen med Fagforeningerne og ledes af de samme Mænd. Men der kan dog ikke være nogen Tvivl om, at man her er inde paa den rette Vej, og det maa haabes, at man lidt efter lidt opnaar det ønskelige Samarbejde.

Tilbage i Rækken af Lande, som det har Interesse at nævne i denne Sammenhæng, staar endnu Storbritannien og Irland. Her hør det for største Delen været Fagforeningerne forbeholdt at sørge for Arbejdsanvisningen, men under den stærke socialpolitiske Virksomhed, som man har kunnet iagttage i de sidste Aar, er ogsaa Arbejdsanvisningen kommen med under Statens Forsorg, og der er bleven indrettet et Net af Arbejdsanvisningsbureauer, der underholdes af Staten, og som ved særlige Embedsmænd eller ved Hjælp af Postvæsenet udstrækker deres Virksomhed overalt i Riget. Bureauerne betaler, hvor det behøves, forskudsvis Rejsepenge for dem, der faar Plads ved deres Hjælp.

Loven om »Labour Exchanges« af 20. Sept. 1909 er Resultatet af Overvejelser af en Kommission, der skulde undersøge Spørgsmaalet om Fattigforsørgelse og Arbejdsløshed; Kommissionens Planer gik iøvrigt langt videre, saa at der endog toges Sigte paa tvungen Arbejdsløshedsforsikring i visse Industrier, et ejendommeligt Vidnesbyrd om den Strømkæntring, som har fundet Sted i det engelske Folk i de sidste Aartier. Alt ialt planlagdes i Henhold til Loven c. 250 Arbejdsanvisningskontorer med en Stab af omtrent 1000 Mennesker og en budgetteret Udgift i 19^{10/11} af 3^{3/4} Mill. Kr. Enhver Arbejdsgiver eller Arbejderforening kan give Kontoret Meddelelse om en stedfindende Konflikt, og de Arbejdsløse, der søger Plads hos en af de Arbejdsgivere, hvem Konflikten rammer, skal have Underretning om Forholdene, medens Kontoret iøvrigt skal stille sig fuldstændig neutralt. Til Støtte for den nye Institution paatænkes Indførelse af Nævn, bestaaende af Arbejdsgivere og Arbejdere, og udnævnte af Board of Trade, under hvem hele Institutionen hører.

Den nye engelske Arbejdsanvisning synes at være bleven modtaget med Velvillie fra Arbejdernes Side. Adskillige Fagforeninger har givet deres Medlemmer det Raad at benytte sig af denne Institution. Ikke faa Arbejdsgivere har ligeledes givet deres Tilslutning, idet de f. Eks. ved Opslag paa deres Fabriker henviser alle, der søger Arbejde ved Fabrikerne, til at melde sig paa Arbejdsanvisningskontoret.

I den korte Tid, det nye System har virket, synes det at have gjort en ikke lille Nytte; bl. a. har det hjulpet til at skaffe Arbejdere til adskillige Smaa-

byer, hvor man af Mangel paa Arbejdskraft havde været nødt til at lade Arbejder ligge.

Det er vel værd at lægge Mærke til dette Eksempel paa den Nytte, Arbejdsanvisningen kan gøre. Dens Betydning er overhovedet at skabe en Udjævning paa Arbejdsmarkedet. Dette er en meget stor Fordel, og for at den kan opnaas i videst mulig Udstrækning er det ønskeligt, at Arbejdsanvisningen centraliseres saa stærkt som muligt, saa at de overflødige Kræfter øjeblikkelig kan dirigeres derhen, hvor der er Brug for dem, selv om Arbejdsanvisningen ikke kan skabe nyt Arbejde. Paa dette Punkt vil en Udvikling af Arbejdsløshedsstatistikken kunne blive til stor Nytte. Det gælder om at regulere Arbejdsmarkedet, ikke blot ved at fjerne øjeblikkelige Ujævnheder, men ogsaa ved at hindre fremtidig Ophobning eller Mangel af Arbejdskraft, saa vidt det da lader sig gøre. Et grundigt statistisk Studium af Arbejdsmarkedets Pulsslag vil være uundværlig i saa Henseende. For blot at nævne en enkelt Vej, ad hvilken der kan udrettes noget, kan man anføre Lærlingspørgsmaalet. Statistiken bør kunne belære os om, hvorvidt Tilgangen af Lærlinge i et enkelt Fag er abnormt stor. Dette ses jo ikke paa Letheden ved at faa en Lærling anbragt, men paa Vanskeligheden for den nybagte Svend ved at faa noget at bestille i sit Fag, paa hele Aldersfordelingen indenfor Faget, alt under Hensyn til den Adgang, de uddannede Lærlinge har til at faa Beskæftigelse i andre, beslægtede Fag.

Men bortset fra alt dette har en rationelt udviklet Arbejdsanvisning den Fordel at spare de Arbejdssøgende for en stor Mængde Besvær. Naar en Arbejdsløs selv

skal gaa fra Arbejdsplads til Arbejdsplads for at søge Arbejde, gaar der megen Kraft tilspilde, og under Dagens mange Skuffelser fristes han til et ødelæggende Værtshusliv. Mange Arbejdssøgende benytter en ligesaa kostbar Vej, nemlig den at avertere. En østerrigsk Statistiker har gjort sig den Ulejlighed at undersøge, hvad der paa en enkelt Dag anvendes paa denne Maade af Arbejdssøgende. Han optalte Avertissementer paa Palmesøndagen 1909 i 19 Wienerblade; Resultatet var 3690 ledige Tjenester og 1504 Arbejdssøgende, ialt til en Udgift af 7894 østerrigske Kr. Det vilde være interessant at faa at vide, hvormange af disse Avertissementer der har ført til et Resultat. I hvert Fald kan man sige, at det er betydelige Summer, der anvendes paa denne Maade, og som delvis kan spares ved en hensigtsmæssig indrettet Arbejdsanvisning.

III.

Endnu er Statistiken vedrørende Arbejdsløshed kun i sin Barndom. Men den samme Fart i Udviklingen, som har udmærket Arbejdsanvisningen, spores ogsaa paa dette Omraade, og de sidste 20 Aar har bragt en overordentlig stor Mængde statistiske Data om de mange forskellige Arter af Arbejdsløse. Adskillige af disse Iagttagelsesrækker er ufuldstændige og mangelfulde, men der er ved at komme fastere System deri, og det maa haabes, at de Folketællinger, som nu staar for Tur eller lige er tilendebragte, maa bringe en Række gode Bidrag paa dette Omraade, efterat man er bleven belært af de første famlende Forsøg.

Opgaven frembyder som anført meget store Van-
Nationaløkonomisk Tidsskrift XXXIX.

skeligheder, og alene det at afgrænse Undersøgelsen, har krævet megen Diskussion. Udenom de egentlige Arbejdsløse findes Skarer af Mennesker, som vilde betegne sig selv som Arbejdsløse, men i Virkeligheden kun har det fælles med de egentlige Arbejdsløse, at de ingen Virksomhed har. Det er saadanne Mennesker, som maaske engang imellem tager imod et Tilbud om Arbejde, men i Hovedsagen aldrig har lært at arbejde, eller som er bleven vænnet af med det, den Slags Folk, som holder til paa Herberger for Hjemløse og lignende Anstalter. Saadanne Folk er det i og for sig vanskeligt at faa Rede paa igennem Tællinger, de vil maaske helt undslippe en Folketælling eller sejle under et andet Flag paa Listerne. Skal man have noget at vide om den Slags Mennesker, er man vel snarest henvist til Enquêten. Og de har ingen Brug for Forsikring mod Arbejdsløshed, Samfundets Opgave overfor dem er nærmest filantropisk.

Ogsaa den store Skare af Invalider, baade de der er fødte med en legemlig Skavank, og Arbejdets Invalider, hører ikke ind under Arbejdsløshedsforsikringen, og bør ikke regnes som Arbejdsløse ved statistiske Opgørelser. Det er en helt anden Opgave, der maa stilles overfor dem, vanskelig og indviklet nok. Ligesaa lidt vilde man betegne den syge som arbejdsløs. Den der i Folketællingsøjeblikket ikke kan arbejde paa Grund af Sygdom, har sit økonomiske Værn i Sygekassen. Det er først, efter at han er bleven rask og paany begynder at søge Arbejde, at han kommer i Betragtning her. Der er her aabenbart en teknisk Vanskelighed at overvinde paa Folketællingsskemaerne, idet det gælder at stille sit Spørgsmaal om, hvorvidt

den paagældende er arbejdsløs paa Grund af Sygdom, saaledes at det ikke kan misforstaas. Og endelig vil man staa sig ved ikke at medregne dem, der i Øjeblikket er arbejdsløse paa Grund af Strike eller Lock-out, eller i alt Fald holde særlig Bog over dem.

Naar det gælder om at finde Kilder til Arbejdsløshedsstatistik, er det ganske naturligt, at man først og fremmest benytter Folketællingen. Der er ganske vist væsentlige Mangler ved en saadan Statistik. Folketællingen giver kun et Øjebliksbillede, den kan kun vise os Arbejdsløshedens Omfang i et givet Øjeblik. Ved mange Undersøgelser spiller denne Omstændighed kun en forsvindende Rolle; Aldersfordelingen vil i Aarets Løb kun undergaa smaa Forskydninger, ligesaa Fordelingen efter ægteskabelig Stilling osv. osv. Men Arbejdsløsheden er et periodisk Fænomen, og det er højst usandsynligt, at Folketællingsøjeblikket netop skulde være saaledes valgt, at man fik Aarets Gennemsnit af Arbejdsløshed frem. Dernæst er der en Virkning af Arbejdsløsheden, som Folketællingen meget vanskelig vil faa frem, nemlig den, der giver sig Udtryk i en forkortet Arbejdstid, idet en Fabrik f. Eks. staar stille visse Dage af Ugen. Hvad den første Indvending angaar, imødegaaer man den simpelthen ved at supplere Folketællingen med andre Oplysninger. Ligesom man vil bygge en Dødelighedsstatistik paa Folketællingen i Forbindelse med Aarets Dødsfald, saaledes kan man kombinere Folketællingens Oplysninger med Arbejdsløshedens periodiske Bevægelser. Og selv om man ikke kunde skaffe de sidstnævnte Oplysninger, vilde man dog ved et Studium af Folketællingens Resultater kunne komme paa Sporet efter

mange Aarsager, saaledes ved at følge Folketællingens sædvanlige Inddelinger: Alder, Køn, Erhverv osv., ved at spørge om Arbejdsløshedens Aarsag, og hvad der har givet Anledning til den.

Langt vanskeligere stiller det sig, hvor den paa-gældende økonomiske Virksomhed maaske beskæftiger ligesaa mange Arbejdere som ellers, men kun i en kortere Tid, eller hvor Personer, der driver en eller anden Hjemmeindustri, i større eller mindre Selvstændighed, maa nøjes med færre Bestillinger end ellers, uden derfor at kunne betegne sig som Arbejdsløse. Denne vigtige og vanskelige Opgave maa indtil videre nøjes med at staa i anden Række. Den almindelige Arbejdsløshed betegner Opgavens grovere Linier, først naar de er trukne op, kommer man til det maaske langt besværligere Arbejde at optrække alle de finere Linier. At komme paa det rene med »short hours« vil formentlig bedst kunne ske ved specielle Undersøgelser, maaske nærmest af enquêtémæssig Art. Naar der i det følgende tales om Arbejdsløshed, gælder det nærmest Arbejdsløshed i Ordets almindelige Forstand.

Der foreligger allerede nu adskillige Forsøg paa at finde Antallet af Arbejdsløse ved Folketællinger eller Industrietællinger. Undertiden maa disse Forsøg nærmest betegnes som mislykkede, idet Tællingen af Arbejdsløse, som de første Forsøg i deres Slags, ganske naturlig har haft store Vanskeligheder at overvinde, men det betyder ikke, at de har været overflødige. Der er derved ofte gjort et stort forberedende Arbejde, saaledes at Befolkningens Fordomme og Misforstaaelser maaske efterhaanden vil være fjernede, og man fra

Tælling til Tælling kan komme Sandheden nærmere og nærmere.

Frankrig begyndte sit Arbejde i denne Retning i 1896. Kort før denne første franske Tælling af de Arbejdsløse indtraf der to mærkelige Tællinger i Tyskland, idet man søgte at tælle de Arbejdsløse ved Industritællingen 14. Juni 1895 og Folketællingen 2. Dec. s. A. Ungarn havde en Tælling af de Arbejdsløse i 1890 og fortsatte i 1900, Italien havde en lignende Tælling 1901, ligesaa Danmark, der gentager Tællingen nu i 1911. De forenede Stater i Amerika gjorde et Forsøg i 1890; det faldt uheldig ud, og Resultaterne offentliggjordes ikke; bedre lykkedes imidlertid Tællingen i 1900, selv om Tallene kun meddeles med Forbehold. I Belgien benyttede man Industritællingen 1896.

Undertiden har man kun talt de Arbejdsløse i enkelte Dele af Landet, særlig i Industricentrer. Saaledes talte man i Østrig 31. Decbr. 1900 de Arbejdsløse i 10 større Byer som Wien, Prag og Brünn. I Schweiz er det Basel og Zürich, der har gjort Forsøg i denne Retning, Basel første Gang ved Tællingen i 1888. Den Art lokale Tællinger frembyder selvfølgelig visse Mangler; naar saaledes Arbejdsløshedstællingen i Brünn indskrænktes til Byen selv, fik man ikke de Arbejdsløse med, som havde Bopæl i Byens Omegn. Ja i Basel er der endogsaa ikke faa Arbejdere, der bor udenfor Edsforbundets Grænser, saaledes i Elsass og Baden.

Det kan være et Spørgsmaal, om en Tælling af de Arbejdsløse helst bør støtte sig til en Industritælling eller til en almindelig Folketælling. Ved en Industri-

tælling vil man kunne faa grundigere Oplysning om forskellige Spørgsmaal af Betydning end ved Folketællingen, men da denne i Regelen foregaar hyppigere og strækker sig over et større Omraade, vil det dog ikke lønne sig at forsømme denne Lejlighed til at faa noget at vide om Arbejdsløshedens Omfang. Det er med andre Ord et Baade—og, det gælder.

Ved adskillige Lejligheder har man søgt at foretage isolerede Tællinger af de Arbejdsløse, uden at der samtidig er foregaaet nogen almindelig Folke- eller Industritælling. Det er særlig i Krisetider, at Interessen for saadanne Tællinger vaagner. I Norge er der saaledes gjort Forsøg af denne Art i adskillige Byer, ligesaa i Tyskland. I Stuttgart og Charlottenburg opfordredes saaledes de Arbejdsløse til at udfylde Formularer og lægge dem i Urner, der fandtes rundt om i Byen. Her er dog den Vanskelighed, at man i Regelen ikke kan holde Befolkningens Interesse for Sagen vedlige ret længe ad Gangen. I Berlin gjorde man i Novbr. 1908 et meget interessant Forsøg paa at faa de Arbejdsløse til selv at melde sig til et af de 160 Tællingskontorer, der i dette Øjemed oprettedes rundt om i Byen. Tællingen foregik under energisk Støtte fra Arbejderpartiets Side, men allerede ved næste Tælling 3 Maaneder senere ophørte denne Støtte, og man nødtes derfor til at opgive denne Udvej.

Af stor Interesse er den Statistik, der indsamles ved Husbesøg, saaledes som Tilfældet har været i Magdeburg og Nürnberg. Det er muligt paa denne Maade at gaa dybere tilbunds i Spørgsmaalet, og ad den Vej kan man maaske belyse den foran omtalte

partielle Arbejdsløshed, men i en Storby som Berlin vil Metoden vanskeligere kunne gennemføres.

Ogsaa i Finland har man gjort et energisk Forsøg (1909) paa at finde Antallet af Arbejdsløse ved at faa disse til at melde sig selv. Forsøget blev gjort i en Række af Byer, hvor man under Samvirken med Fagforeningerne rettede indtrængende Opfordringer til de Arbejdsløse til at melde sig til en af de talrige Tællere. Trods de tilstedeværende Mangler gav Tællingen mange gode Oplysninger, men ved Forsøgets Gentagelse det følgende Aar var Interessen fra Befolkningens Side svækket, hvad der kendelig paavirkede Tællingen.

Imod disse isolerede Tællinger ser man ofte den Indvending fremført, at man savner Muligheden for en Sammenligning med hele Folketallet, saa at man er afskaaret fra mange vigtige Slutninger. Men hertil er at bemærke, at Folketællingerne dog sjældent vil være saa langt fjernede fra disse isolerede Tællinger af Arbejdsløse, at man ikke under Hensyntagen til Befolkningens Bevægelser med Tilnærmelse kan bestemme de ønskede Tal og saaledes komme til nogenlunde paalidelige Slutninger, naar man blot kan stole paa Arbejdsløshedstællingerne.

Det maa jo erindres, at ogsaa Folketællingen frembyder betydelige Vanskeligheder. Dette gælder ikke mindst Valget af Folketællingsøjeblikket. Naar en Folketælling f. Eks. holdes 31. Decbr., afviger Befolkningens Virksomhedspræg betydeligt fra, hvad man vilde faa ved en Sommertælling. I saa Henseende gør det dog som foran berørt mindre til Sagen, hvad der maa tilskrives Aarets regelmæssige periodiske Bevægelse, saafremt man kan støtte sig til paalidelige Op-

lysninger, f. Eks. fra Fagforeningsstatistiken om Arbejdsløshedens maanedlige Bevægelse. Særlig vil man kunne betrygge sig ret godt, hvor man, som i Tyskland 1895, baade har en Sommer- og en Vintertælling at støtte sig til. Paa Grundlag af Oplysninger om Arbejdsløshedens periodiske Bevægelser i Norge vil man saaledes finde, at i dette Land vilde Gennemsnittet af en Vintertælling sidst i Februar og en Sommertælling sidst i August omtrent svare til Aarets hele Gennemsnit. Det er ganske samme Problem, som naar en Meteorolog paa Grundlag af nogle enkelte Temperaturmaalinger søger at fastslaa Gennemsnitstemperaturen i Løbet af Døgnet.

Langt farligere er derimod de uregelmæssige Bevægelser i Arbejdsløsheden, idet der af en eller anden Grund kan være et Fag, som i Tællingsøjeblikket er stærkt hjemsogt af Arbejdsløshed. Et grundigt Studium af Forholdene med Jævnførelse af Oplysninger fra Fagforeninger og Arbejdsgiverforeninger vil derfor paa kræves.

En anden Vanskelighed, der møder ved Tællingen, er den foran berørte, at de paagældende ufrivillig eller med Villie hensætter sig i en Rubrik, hvor de ikke hører hjemme. Denne Vanskelighed er tilstede, hvor klare end Folketællingsskemaets Ord er. Snart vil et Menneske kalde sig arbejdsløs, skønt han i Virkeligheden snarere maa betegnes som arbejdssky, snart generer han sig for at optræde som arbejdsløs, idet han frygter for at blive betragtet som Vagabond, eller han misforstaar Spørgsmaalet og melder sig ikke som arbejdsløs, hvis det paa dette Tidspunkt af Aaret er det sædvanlige, at han ikke har noget at bestille. Der

kræves derfor en energisk Kontrol. Man kan saaledes spørge den, der ikke opgiver sig som arbejdsløs, hvor han har Arbejde, og samtidig stille Arbejdsgiverne en Række Spørgsmaal. Ad den Vej kan mange Uklarheder fjernes. Eller man kan som i Basel benytte Husbesøg hos dem, der opgiver sig som arbejdsløse. Den Slags Efterundersøgelser med Folketællingen som Baggrund vil sikkert kunne bringe mange interessante Ting frem for Dagens Lys.

Som foran berørt volder Hjemmeindustrien og overhovedet den lille Industri ligeledes betydelige Vanskeligheder; det samme gælder naar Arbejderen under Arbejdsløsheden tager sin Tilflugt til et eller andet Bierhverv. Disse Vanskeligheder er særlig store i visse Lande som Belgien; ogsaa hvor det store Jordbrug er fremherskende, og der derfor som i Ungarn er en talrig Landarbejderklasse, vil der udkræves omhyggelige Undersøgelser for at komme tilbunds i Spørgsmaalet.

Det er ikke mindst Spørgsmaalet om Arbejdsløshedens Udbredelse indenfor de enkelte Fag, som vil trænge sig frem i Forgrunden; en kraftig Udvikling af Arbejdsløshedsforsikring vil ikke kunne finde Sted, uden at man gør omfattende Undersøgelser paa dette Omraade. Ved første Øjekast er de indvundne Resultater ganske kaotiske, men det viser sig dog allerede nu, at man til en vis Grad kan systematisere dem. Det er saaledes paavist af Lazard (*Le chômage et la profession*, Paris 1909), at en vis Regelmæssighed behersker de franske og de tyske Tællinger. Herpaa kan der anføres adskillige Eksempler. Efter de tre franske Tællinger fra 1896 til 1906 har saaledes Sten-

huggere omtrent 13 Arbejdsløse for hver 100 arbejdende, Jord- og Bygningsarbejde optræder med 7—8 $\%$, Tekstilindustrien med omkring 2 $\%$, den polygrafiske Industri med omkring 4 $\%$ og Transportindustrien med c. 2 $\%$. Meget staar i den Henseende endnu tilbage at udrette, men man tør vel nok gaa ud fra, at Udviklingen vil gaa lige saa rask som i Dødelighedsstatistiken, hvor man først i de sidste Decennier er begyndt at komme paa det rene med Dødeligheden efter Erhverv, medens der omkring Midten af forrige Aarhundrede og endnu længe efter paa dette Omraade herskede den største Forvirring.

Ogsaa Alder, Køn og Familieforhold spiller selvfølgelig en Rolle. Hvad Kønnen angaar, er det foreløbig en Hindring, at Kvindernes Arbejdsløshed er mindre godt oplyst end Mændenes; i Sverige synes Kvinderne saaledes forholdsvis tilbøjelige til at melde sig som arbejdsløse, noget lignende synes at gælde i Tyskland. Alderens Indflydelse er kendelig, men den er betydelig ringere end Dødeligheden. Det viser sig, at Arbejdsløsheden i Regelen er større blandt ældre end blandt yngre Arbejdere, ikke fordi de gamle hyppigere skifter Plads, men fordi de har større Vanskelighed end de yngre ved at faa Arbejde, naar de først er bleven arbejdsløse, en Erfaring, der ogsaa bekræftes af Fagforeningsstatistiken. Fra denne Regel om Arbejdsløshedens Stigen med Alderen danner dog den første Ungdom en Undtagelse. Blandt de ganske unge Arbejdere er Arbejdsløsheden ofte stor, undertiden er dette maaske en Følge af Militærtjenesten, undertiden hidrører det vel fra, at der uddannes for mange Lærlinge.

Med Hensyn til Hjemstedet tyder adskillige Oplysninger paa, at det særlig er dem, der er fødte udenfor Arbejdsstedet, som kommer til at lide under Arbejdsløsheden. Det viste sig saaledes ved Arbejdsløshedstællingen i de østrigske Lande, at de fluktuerende Elementer af Arbejderbefolkningen led langt mere under Arbejdsløsheden end de øvrige. Men det er klart, at man her let vil komme til at forveksle Aarsag og Virkning: en Arbejder vil maaske netop drage fra Sted til Sted, fordi han har ondt ved at faa Arbejde.

I visse Lande har det sin Betydning at spørge om de Arbejdsløses Sprog og Dannelsesgrad. Hvad Sproget angaar, viser de østrigske Erfaringer lignende Resultater som ved Hjemstedet. Mindre klare er Oplysningerne om Dannelsesgradens Indflydelse; vel synes der i Frankrig at være forholdsvis mange Analfabeter blandt de Arbejdsløse, saaledes som man skulde vente det, men for Østrig slaar dette ikke til.

Af langt større praktisk og teoretisk Interesse er det dog at kende Arbejdsløshedens Varighed. Dette er imidlertid et Punkt, som vanskelig lader sig belyse ved Folketællingerne. Disse giver kun Oplysning om, hvor længe den paagældende har været uden Plads, men ikke hvor lang Tid der vil hengaa, inden han paany faar Beskæftigelse. Det er som, hvis man vilde prøve paa at finde, hvor mange Sygedage der i aarligt Gennemsnit falder paa et Sygekassemedlem, ved paa en given Dag at spørge, hvormange sygemeldte Medlemmer der var, og hvor længe de havde været syge. Af større Interesse vilde det være paa Tællingsdagen at faa oplyst af enhver Arbejder, hvor vidt han havde været arbejdsløs i det foregaaende Aar, og hvor længe.

Men en saadan retrospektiv Statistik er meget vanskelig at tilvejebringe. De nordamerikanske Fristaters Census for 1900 har — ligesom ved Dødeligheden — en saadan retrospektiv Statistik angaaende Arbejdsløsheden, men Resultaterne meddeles kun med Forbehold. Hvor man i Basel og Zürich anvender Husbesøg efter Tællingen, har man derimod et Middel til at fastslaa, hvorledes Arbejdsløsheden efterhaanden løber ud.

Ogsaa om Arbejdsløshedens Aarsager kan man spørge ved Folketællingen, men Resultaterne bliver dog ofte temmelig magre, naar man ikke ved Efterundersøgelser kan uddybe Spørgsmaalene.

Det er jo nu imidlertid som anført kun den ene Side af Sagen, der bliver belyst ved Folketællingen. Det gælder først og fremmest at lære Arbejdsløshedens periodiske Bevægelse at kende. Man kan i saa Henseende vende sig baade til Arbejdsgiverne og til Arbejderne. Man kan saaledes spørge Arbejdsgiverne fra Tid til anden, f. Eks. en Gang om Maaneden, hvor stor en Arbejdsstyrke de har. Ved de saaledes fundne Tal kan man studere Arbejdsløshedens Vækst eller Nedgang. En saadan Statistik vil kunne lykkes i alle Lande, hvor der findes stærke Arbejdsgiverorganisationer. Der viser sig derved ofte meget store Svingninger. Ved Henvendelser til Arbejdsgiverne vil man ogsaa kunne belyse det vigtige Spørgsmaal om den delvise Arbejdsløshed, der viser sig ved en Reduktion i Arbejdsdagens Længde paa Grund af de daarlige Tider. Saaledes har man i sin Tid i Frankrig ad denne Vej søgt Oplysning om Antallet af Arbejdsdage Aaret igennem i de forskellige Etablissementer, og om Arbejdsdagens Længde paa forskellige Tider af Aaret.

Disse gennem Arbejdsgiverne indsamlede Oplysninger udfyldes nu af Fagforeningsiagttagelserne. Det er ganske vist fortrinsvis kun Elitearbejdere, man saaledes faar noget at vide om, og Oplysninger af denne Art betyder overhovedet ikke synderligt, hvor Fagforeningsbevægelsen ikke er stærk. Men mangfoldige Love vil dog kunne udledes af dette Materiale med samme Sikkerhed, som naar man af Forsikrings-selskabers Iagttagelser over de forsikrede bestemmer Dødeligheden, Sygeligheden eller Faren for at rammes af et Ulykkestilfælde. Det er ikke mindst den engelske Fagforeningsstatistik, der gør Nytte i denne Retning. Hver Maaned bringer Labour Gazette i Henhold til disse Oplysninger en Oversigt over Stillingen paa Arbejdsmarkedet. Derved faar man gode Momenter til Bestemmelse af den forskellige Risiko for Arbejdsløshed i de enkelte Fag. Det er særlig det vigtige og vanskelige Spørgsmaal om Arbejdsløshedens Varighed, som kan besvares af Fagforeningernes Bøger, hvis Lederne har tilstrækkelig Øre derfor. I saa Henseende kan anføres den ypperlige Statistik, som er tilvejebragt herhjemme af Smede- og Maskinarbejdernes Forbund, idet man her har fulgt hvert enkelt Individ en Tid lang. Arbejdsløshedskassernes Karensbetingelser vil ad denne Vej kunne faa et godt Grundlag.

Et stort Materiale vil sikkert efterhaanden kunne tilvejebringes gennem alle offentlig understøttede Arbejdsløshedskasser. I det tyske Rige med dets vidtløftige Sygekassesystem haves et andet Middel til at faa Oplysning om Arbejdsløsheden, men dette Middel er ganske vist ikke udnyttet. De tyske Sygekasser er forpligtede til nøje at følge Medlemmernes Arbejds-

forhold, deres Indtræden i Arbejde og Udtræden af Arbejde. Et omfattende Kortregister for hver By, hvor hver Arbejder fik sit Kort, med alle fornødne Data, vilde give Stof til mange statistiske Undersøgelser. Dette vil dog kræve meget store Udgifter, og det kan næppe ventes, at man vil kunne foretage saadanne Undersøgelser ret mange Steder. Den store Dødeligheds- og Sygelighedsstatistik paa Grundlag af Leipziger Ortskrankenkasses Erfaringer viser, hvilket stort teknisk Apparat den Art Undersøgelser kræver.

I Sammenligning med det Materiale, der tilvebringes ad saadanne Veje, faar Arbejdsanvisningskontorernes Statistik kun anden Rangs Betydning. Oplysningerne om, hvormange der i en vis Tid søger Arbejde, hvormange Tilbud der er om Pladser, og hvormange af de indregistrerede Arbejdsløse, der faar Plads, har selvfølgelig deres Betydning, det er Pulsslag i det økonomiske Liv.

Ogsaa Enquêteen er, som flere Gange nævnt, af ikke ringe Betydning. En Afsøgning af en Bydel, saaledes som Ch. Booth har foretaget den i sine berømte Skildringer af London, vil i saa Henseende være af stor Interesse, navnlig naar det drejer sig om de kroniske Arbejdsløse, der saa at sige er skudt udenfor deres Fag, eller som Samfundet aldrig synes at have haft Brug for.

Meget af alt det, man kunde ønske klaret, ligger endnu hen i Mørke, men nu da Interessen for Spørgsmaalet er vakt, og talrige Statistikere har Opmærksomheden henvendt derpaa, tør man vente, at dette Statistikens yngste Fag snart vil naa en kraftig Udvikling, og at Statistiken derved vil komme til at yde

sit Bidrag til Behandlingen af Spørgsmaalet om Arbejdsløshed.

Et væsentligt Stød fremad i denne Henseende vil den internationale Forening, som stiftedes i Efteraaret 1910 paa Arbejdsløshedskonferencen i Paris kunne give. Hovedmanden ved Oprettelsen af denne Forening var Varlez, der fungerer som Sekretær sammen med Lazard; dens Hovedsæde er Gent, hvis Kommunalbestyrelse har stillet en Sum til Raadighed for Foreningen. Formaalet er at være et Samlingspunkt for alle Bestræbelser rundt om i Verden for at bekæmpe Arbejdsløsheden. Foreningen vil søge at fremme Studier over Arbejdsløsheden, og vil udgive et særligt Tidsskrift. Det er maaske nok et ret indviklet Maskineri, der saaledes er kommet i Stand, men der kan ikke være nogen Tvivl om, at det vil fremme Forstaaelsen af dette vigtige Samfundsspørgsmaal og hjælpe Nationerne til at udveksle deres Erfaringer. Man kan næppe se paa den nævnte Konference i Paris med andre Øjne end paa enhver anden Kongres; men trods al den uundgaaelige Kongreshumbug er der dog kommet dette positive Resultat ud af Konferencen.
